

SXEDIO.76S

2.5.1931: Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΜΥΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΘΝΙΚΗ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΥΠΡΙΩΝ, (ΕΡΕΚ) ΜΕ ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΗ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ ΓΕΩΡΓΙΟ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ. ΑΡΧΙΖΕΙ Η ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΝΩ Ο ΑΛΕΞΗΣ ΚΥΡΟΥ ΣΥΣΤΗΝΕΙ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΟΥΣ ΙΔΡΥΤΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΚ

Το καλοκαίρι ττου **1931** τα πράγματα στο Κυπριακό μέτωπο οδηγούνταν από το κακό στο χειρότερο και σε σημείο χωρίς επιστροφή και στη σύγκρουση.

Η Πολιτική ή Εθνική Οργάνωση είχε περιπέσει σε ανυποληψία και έναντι αυτής κέρδιζαν έδαφος οι πλέον αδιάλλακτοι που είχαν ως βάση την Κερύνεια.

Στην πόλη αυτή μια ομάδα κυπρίων που δεν συμφωνούσαν με την τακτική των πολιτικών, αλλά και την όλη δράση της οργάνωσης είχαν κινηθεί και ίδρυσαν μια άλλη Μυστική Οργάνωση.

Σύμφωνα με τον όρκον της οργάνωσης αυτής το μέλος υποσχόταν ότι θα αγωνιζόταν με όλες τις δυνάμεις του, μη φειδόμενο ούτε αυτής της ζωής του, για την απελευθέρωση της Κύπρου από τον ξενικό ζυγό και την ένωση της με την Ελλάδα.

Ιδρυτής της Μυστικής Οργάνωσης ήταν κατά το δικηγόρο Σάββα Λοϊζίδη, ο δημοδιδάσκαλος Γεώργιος Καραγιάννης διευθυντής του δημοτικού σχολείου της Κερύνειας. Από τα πρώτα μέλη της ήταν ο καθηγητής του Γυμνασίου της πόλης Θεόκλητος Σοφοκλέους, ο Δικηγόρος Δωρόθεος Καρολίδης, ο Σάββας Λοϊζίδης, ο Μητροπολίτης Κερύνειας Μακάριος και ο Πολύκαρπος Ιωαννίδης, γραμματέας της Μητρόπολης Κερύνειας.

Αργότερα η Μυστική Οργάνωση άπλωσε α πλοκάμια της και αγκάλιασε πολλούς άλλους Κυπρίους.

Ο Σάββας Λοϊζίδης στο βιβλίο του "Ατυχη Κύπρος, πως έζησα τους πόθους και τους καημούς της **1910-1980**, Εκδόσεις Μπεργάδη, Αθήναι **1980**" αφηγείται για την ίδρυση της Μυστικής Οργάνωσης, στην οποία

αργότερα δόθηκε η ονομασία ΕΡΕΚ, δηλαδή Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση Κύπρου:

"Δεν παρέμεινα επί πολύ χρόνον εις την Εθνικήν Οργάνωσιν Κύπρου" (την οργάνωση που είχε ιδρυθεί το Γεννάριον του 1930 υπό την προεδρίαν του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου), διότι εύρισκα αυτήν πολύ συντηρητικήν εις την μεθόδευσιν εμπράκτου αγώνος και έστρεψα την προσοχήν μου εις τη δημιουργίαν και εξαπλώσιν εις όλην την Κύπρον ετέρας μαχητικής Οργανώσεως της Εθνικής Ριζοσπαστικής Ένώσεως Κύπρου (ΕΡΕΚ) που συνεδέθη με την εξέγερσιν του 1931.

Τον τίτλον επέλεξα ο ίδιος, βαθειά επηρεασμένος από τον αγώνα των Επτανησίων Ριζοσπαστών, οι οποίοι ήσαν πραγματικά θαρραλέοι αγωνισταί διά την Ένωσιν της Επτανήσου με την Ελλάδα. Της ορμητικής όμως εμφανίσεως της ΕΡΕΚ με τας προγραμματικές αρχάς της την 18ην Οκτωβρίου 1931 προηγήθη δραστηριότης σχεδόν δύο ετών, ως μυστικής οργανώσεως, επαναστατικού χαρακτήρος, εις την οποίαν εμυσούντο πατριώται εξ όλης της Κύπρου αποφασισμένοι να αγωνισθούν εμπράκτως διά την Ένωσιν.

Την ιδέαν της ιδρύσεως της μυστικής Οργανώσεως συνέλαβεν ένας δημοδιδάσκαλος, ένας από τους εθναποστόλους δασκάλους του αλυτρώτου ελληνισμού που είχαν ως σκοπόν της ζωής των όχι μόνον να μάθουν γράμματα τα ελληνόπουλα, αλλά και να κρατήσουν μέσα εις την ψυχήν των ζωντανούς τους εθνικούς πόθους και τα ελληνικά ιδανικά. Ο δάσκαλος αυτός ήτο ο Γεώργιος Καραγιάννης, που διηύθυνε τότε το Δημοτικόν Σχολείον Κυρηνείας της πόλεως όπου και εγώ είχα προ ολίγου εγκατασταθεί ως νεαρός δικηγόρος. Ομιλίας και συνεχής αρθρογραφία εις τον Κυπριακόν Τύπον περί της ανάγκης νέας μεθόδου αντιστάσεως κατά του ξένου δυνάστου, έκαναν ώστε να συνδεθούμε στενότερον παρ' όσον μας συνέδεεν ήδη συμπεθεριό, διότι αδελφος του ήλθεν εις γάμον με αδελφήν μου.

Ούτως, μίαν ημέραν της Ανοίξεως του 1930 με

επεσκέφθη συνοδευόμενος από άλλους δύο φίλους εκ της ιδίας πόλεως, τον Καθηγητήν του Γυμνασίου Θεόκλητον Σοφοκλέους και τον δικηγόρον Δωρόθεον Καρολιδην, έβγαλεν από την τσέπην του ένα μικρόν ευαγγέλιον, ήναψεν ένα κεράκι με τρέμουσαν από συγκίνησιν φωνήν, εδιάβασε το κείμενον συντόμου όρκου, που καθόσον ενθυμούμαι γιατί και εις πολλάς ύστερα μήσεις τον ήκουσα, είχε περίπου ως ακολούθως:

" Ορκίζομαι εις την Αγίαν Ομοούσιον και αδιαίρετον τριάδα με την χείρα επί του Ιερού Ευαγγελίου να αγωνισθώ με όλας τας δυνάμεις μου μη φειδόμενος ουδ' αυτής της ζωής μου διά την απελευθέρωσιν της Κύπρου εκ του ξενικού ζυγού και Ένωσιν αυτής με την μητέρα Ελλάδα. Ανήκων απ' αυτής της στιγμής εις την Μυστικήν Οργάνωσιν, θα εκτελώ τας εντολάς της και δεν θα αποκαλύψω τίποτε περί αυτής έστω και αν υποστώ βασανιστήρια ή απειληθή η ζωή μου".

Αυτό ήτο το ξεκίνημα της πρώτης διά την ένωσιν Μυστικής Οργανώσεως. Εν συνεχεία ηρχίσαμεν την μύησιν γνωστών πατριωτικών στοιχείων καθόλην την Κύπρον, χωρίς να αποκαλύπτωμεν ούτε ποίοι ήσαν οι ιδρυταί αυτής, ούτε ποίους δυναμικούς παράγοντες περιελάμβανεν. Επειδή ημείς οι πρώτοι προηρχόμεθα από την Κυρήνεια, πολλοί των μνημένων εφαντάζοντο ότι η πρωτοβουλία προήρχετο από τον γνωστόν διά την αδιάλλακτον εθνικήν του γραμμήν Μητροπολίτην Κυρηναίας Μακάριον, που εξωρίσθη κατόπιν μόλις εξερράγη το κίνημα του **1931**.

Η αλήθεια είναι ότι ο μεγάλος και αγνός αυτός πατριώτης, μνηθείς εκ των πρώτων με τον γραμματέα της Μητροπόλεως του Πολύκαρπον Ιωαννίδην, υπεστήριξε θερμώς την οργάνωσιν, αλλά παρέμεινε απλούς αφανής στρατιώτης αυτής.

Ακόμη και αργότερον, όταν τον Οκτώβριον του **1931** η Μυστική Οργάνωσις ενεφάνισε και φανεράν κίνησιν, ως " Εθνική Ριζοσπαστική Ένωσις Κύπρου (ΕΡΕΚ, ο Κυρηναίας Μακάριος, όχι μόνον δεν είχε

φιλοδοξίαν να προβληθή ως ηγέτης, αλλά προετίμησε να φανή προσχωρών δήθεν εκ των υστέρων, ώστε το παράδειγμά του να ηκολούθουν και άλλοι ανώτεροι Κληρικοί, χωρίς αντιζηλίας ματαξύ των".

Ενα άλλο στέλεχος της οργάνωσης, ο έμπορος Κώστας Πικής είπε στον Παναγιώτη Παπαδημήτρη στα τέλη της δεκαετίας του **1970** ότι η Οργάνωση είχε κατορθώσει να εξασφαλίσει και μερικά περίστροφα.

Ωστόσο οι αναμνήσεις του για το θέμα ήταν πολύ αμυδρές λόγω της ηλικίας και του χρόνου που παρήλθε από το **1931**.

Μέχρι το Μάιο του **1931** η υφιστάμενη Εθνική Οργάνωση δεν είχε κατορθώσει να αγκαλιάσει όλο το λαό ή να τον κινητοποιήσει όσο έπρεπε και οι πιο ριζοσπάστες είχαν παράπονα.

Ανάμεσα σ' αυτούς που θεωρούσαν μάλιστα θνησιγενή την οργάνωση ήταν και ο Σωκράτης Λοϊζίδης, ο Αντώνης Γεωργιάδης και ο Μητροπολίτης Κερύνειας.

Ενας άλλος λόγος που είχαν παράπονα πολλοί από τον τρόπο λειτουργίας της Εθνικής Οργάνωσης ήταν το άρθρο **21** του Καταστατικού της που προέβλεπε ότι οι βουλευτές, παρόλον ότι ήταν μέλη της, δεν ήσαν υπόχρεοι να συμμορφώνονται προς τις αποφάσεις της.

Ακόμα μερικοί είχαν αμφιβολίες ότι οι βουλευτές ενεργούσαν σύμφωνα με τις επιδιώξεις της Οργάνωσης και σαν συνέπεια αυτών ήταν οι διαδηλώσεις και οι εκκλήσεις προς αυτούς για να παραιτηθούν από το Νομοθετικό το καλοκαίρι του **1931**.

Για να ξεκαθαρίσει την κατάσταση ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος συγκάλεσε στις **2 Μαΐου 1931** το Διοικητικό Συμβούλιο της Πολιτικής ή Εθνικής Οργάνωσης για συζήτηση των διαφόρων θεμάτων και ερωτημάτων ή εισηγήσεων που δυνατόν να γίνονταν.

Εγγραφε η εφημερίδα "Ελευθερία" στις **29 Απριλίου 1931** για τη σύσκεψη:

"Το απόγευμα του προσεχούς Σαββάτου θα συνεδριάσει το Συμβούλιο της Εθνικής Οργανώσεως. Το Συμβούλιο θ' απασχοληθή επί δύο σοβαρών προτάσεων:

Της καταργήσεως του εν τω Καταστατικώ αυτής υπάρχοντος άρθρου, δι' ου οι εν τω Νομοθετικώ Έλληνες εκπρόσωποι απαλλάσσονται της υποχρεώσεως του να συμμορφούνται προς τας αποφάσεις της Οργανώσεως και της ερεύνης κατά πόσον η μέχρι τούδε πολιτεία των Ελλήνων αντιπροσώπων του Νομοθετικού τελεί εν αρμονία προς τας επιδιώξεις της Οργανώσεως και τους πόθους του Κυπριακού λαού".

Μία διάσταση της κρίσης που περνούσε η πολιτική ηγεσία των Ελλήνων Κυπρίων έδινε ο Ι. Μ. Μυριάνθης, σε σημείωμά του στην "Έλευθερία" στις 2 Μαΐου, ημέρα κατά την οποία συνερχόταν το Συμβούλιο της Οργάνωσης:

"Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος ημών συνεκάλεσε διά το Σάββατον της παρούσης εβδομάδος το δήθεν υφιστάμενον Διοικητικόν Συμβούλιον της ουχί από την λαϊκή θέλησιν εκπηγασάσης οιοσεί Εθνικής Οργανώσεως διά να τροποποιήση άρθρον τι του πρό ολίγων, των ολιγοκρατών, συνταχθέντος και υπό ουδεμιάς Παγκυπρίου Συνελεύσεως επικυρωθέντος ολιγαρχικωτάτου ψευδοκαταστατικού.

Ο Κυπριακός λαός και μεγάλη μερίς του "Κυπριακού Τύπου" πλειστάκις εξεδήλωσαν την αποδοκιμασίαν των και δεν έπαυσαν να μη αναγνωρίζωσι την υπό τοιαύτας συνθήκας και άνευ λαϊκής προς τούτο πληρεξουσιοδοτήσεως συγκρότησιν της τοιαύτης θνησιγενούς εθνικής οργάνωσεως του τόπου.

Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος όμως εν τη μεγάλη αυτού χριστιανική φιλησυχία και επιτηδείως ίσως υπό των περί αυτόν συμβούλων και καθοδηγών συσκοτιζομένων εις τα όμματα αυτού των πραγματικών και πολιτικών γεγονότων, αγνοεί και θέλει να αγνοή και δεν λαμβάνει υπ' όψιν την ραγδαίαν περί αυτόν και καθόλην την νήσον συντελουμένην σφριγώδη εθνικήν από μέρους του λαού δράσιν, παραπειθόμενος ίσως ότι η τοιαύτη του λαού κίνησις αποτελεί εκδήλωσιν συμπαθείας εις τας άνευ πίστεως εθνικής και πομφολυγώδεις και μόνον θεατρικάς ενεργείας οργάνων τινών της λεγομένης ψευδοεθνικής

οργανώσεως.

Ο Μ. Αρχιεπίσκοπος και οι λοιποί συνυπεύθυνοι από αξιώματος εθνικοί και εν ταυτώ θρησκευτικοί ηγέται πεισιμόνως έχουσι κλεισμένα τον τε νουν και τα ότα και τα όμματα και αυταπατώμενοι, δεν θέλουσι, δε τολμώσι να διακρίνωσι τας εις οργήν ήδη ακράτητον και εις δυσπιστίαν τρομεράν αποβάσας διαθέσεις του λαού προς τε τους οιονεί βουλευτάς και όλους τους λοιπούς τους αποτελούντας το συγκρότημα του λεγομένου διοικητικού συμβουλίου της οιονεί εθνικής οργανώσεως.

Αλλ' η κατάστασις αύτη δεν δύναται, δεν πρέπει να παραταθή. Ο Κυπριακός λαός, ο οποίος ουδέποτε διέλιπεν εμπραγμάτως να διαπιστώνη και να βεβαιώνη, ότι έτοιμος υπάρχει και με πάσαν θυσίαν και εν πραγματική αυταοπαρνήσει να επιληφθή και εμπράκτως εν τοις υπάρχουσι προς τούτο εννόμους ορίοις του εθνικού του αγώνος, ο γενναίος και ακραιφνώς όντως φιλόπατρις λαός, λέγομεν, απαιτεί πλέον με τον επιτακτικώτερον τρόπον, όπως ο Μ. Αρχιεπίσκοπος μετά των λοιπών από αξιώματος θρησκευτικών και συγχρόνως εθνικών του αρχηγών καλέση αυτόν να ανασυντάξη την εθνικήν του τόπου παράταξιν.

Τω **1921** ο Κυπριακός λαός εν γενικαίς αυτού Συνελεύσεσιν εψήφισε και εδημιούργησε το πολιτικόν του συνταγμάτιον, τον θεμελιώδη νόμον της πολιτικής του Οργανώσεως. Και το συνταγμάτιον ούτο, ο θεμελιώδης νόμος, ο εισενεχθείς και επικυρωθείς είναι το "Καταστατικόν της Πολιτικής Οργανώσεως της Κύπρου του **1921**". Και επί τη βάσει τούτου ήσαν οργανωμένα τα πολιτικά ημών πράγματα μέχρι του **1923**.

Εκτοτε ο Μ. Αρχιεπίσκοπος και οι λοιποί από αξιώματος ηγέται αυθαιρέτως, αντιπολιτικώς και επί μεγίστη του εθνικού ημών αγώνος ζημία, εκ δειλίας μάλλον, ηθέλησαν να ανγοήσωσι τον εν λόγω κείμενον θεμελειώδη του Κυπριακού λαού νόμον και συνεργόμενοι υπό αναρμόστων εις το αξίωμα των φόβων προς τους ισχυρούς της ημέρας και προς την Κυβέρνησιν επτοούντο να εφαρμόσωσι το κυπριακόν συταγμάτιον και επί έτη συνεχή δεν εκάλουν τον λαόν

να εκλέξη τας εθνικάς του αρχάς, αι οποίαι εγκύρως και υπευθύνως θα διηύθυνον τον εθνικόν του αγώνα.

Μάτην ο υποφαινόμενος και άλλοι διά του τύπου και διά ζώσης προσεκάλουν και ενεθάρρυνον και παρώρμων τον Μ. Αρχιεπίσκοπον και τους λοιπούς συναρχηγούς του να εγκαταλείψωσιν επ' ολίγον την χριστιανικήν των ησυχίαν και αδιαφορίαν και εφαρμόσωσι το συνταγμάτιον.

Και είναι γνωστά οποία τα θλιβερά αποτελέσματα της άνευ οργανώσεως της εθνικής μας παρατάξεως διεξαγωγής του πολιτικού μας αγώνος κατά τα έτη ταύτα.

Πέρυσιν από την πίεσιν της κοινής γνώμης και την επιτακτικήν θέλησιν του λαού διήνοιξαν ολίγον τους οφθαλμούς και τα ώτα, οι εθνικοί και εκκλησιαστικοί εν ταυτώ από αξιώματος αρχηγοί του λαού και εκινήθησαν να δημιουργήσωσιν εθνικήν τινά οργάνωσιν.

Αλλ' αυτί να εφαρμόσωσι τον θεμελιώδη εθνικόν νόμον του Κυπριακού λαού, το καταστικόν της πολιτικής οργανώσεως της Κύπρου του **1921**, ανέλαβον και μετά της κρατούσης ολιγαρχίας εχάλκευσαν ανευλαβέστατον προς τη θέλησιν του Κυπριακού λαού καταστατικόν δήθεν πολιτικής οργανώσεως τούτου και αυθαίρέτως εζύμωσαν και έπλασαν θνησιγενή πολιτικήν οργάνωσιν και εχειροτόνησαν οι ολίγοι, δήθεν αριστίνδην, και επίστευσαν ότι επέβαλον επί της θελήσεως του λαού διοικητικόν συμβούλιον και εκτελεστικήν εξουσίαν της οργανώσεως.

Δεν θέλομεν να εξετάσωμεν τίνες οι εκλεγέντες αριστίνδην και αποτελέσαντες το διοικητικόν συμβούλιον και την εκτελεστικήν εξουσίαν της πολιτικής οργανώσεως. Το ζήτημα είναι ότι όλη η γενομένη δήθεν πολιτική οργάνωσις, ως ωνομάσθη το αυθαίρετον κατασκεύασμα της αβούλου ολιγαρχίας κατά το **1930** ουδεμίαν έχει σχέσιν προς την θέλησιν του Κυπριακού λαού.

Είναι τι τούτο ψευδές, επιβληθέν εν αιφνιδιασμώ και ο λαός ούτε το έλαβεν υπ' όψιν, ούτε το υιοθετεί. Το αγνοεί τελείως παρά τας θεατρικάς

καθ' εβδομάδα ανακοινώσεις προς τας εφημερίδας περί δήθεν εθνικής δράσεως από μέρους της δήθεν ταύτης οργανώσεως.

Διά ταύτα φρονούμεν ότι τα μέλη του ούτως ήκιστα σοβαρώς καταρτισθέντος διοικητικού συμβουλίου της οιονεί εθνικής οργανώσεως οφείλουσι σεβόμενα πρώτον την εαυτών σοβαρότητα και αξιοπρέπειαν και έπειτα την θέλησιν του Κυπριακού λαού και την ιερότητα του εθνικού αγώνος να παύσωσι παρέχοντες εαυτούς όργανα τοιαύτης ψευδούς και κατά πλάσμα αντιπροσωπείας και ηγεσίας του λαού.

Καθήκον έχουσι πολλαπλούν ούτοι κατά την συνεδρίαν του συγκληθέντος οιονεί διοικητικού συμβουλίου, όπως αποχωρήσωσι του τοιούτου συμβουλίου της μη υπάρχουσας εθνικής οργανώσεως και να δηλώσωσιν απεριφράστως ότι και παραιτούνται από τοιούτου αξιώματος δωροφορηθέντος αυτοίς από μέρους της ευνοίας ή των υπολογισμών της ολιγαρχίας της Κύπρου.

Απαξάπαντα δε ιερόν καθήκον και υποχρέωσιν έχουσι τα μέλη του τοιούτου κατά πλάσμα διοικητικού συμβουλίου της ανυπάρκτου οργανώσεως ίνα αξιώσωσι παρά του Μακαρ. Αρχιεπισκόπου να καλέση αμελλητί τον Κυπριακόν λαόν συνωδά τω συνταγματίω του 1921 να εκλέξη τας αρχάς, αι οποίαι δικαιοματικώς και υπευθύνως και εγκύρως θα διευθύνωσι και κατευθύνωσι τον εθνικόν του αγώνα επί γραμμών πράγματι ριζοσπαστικών και ανδρικών και ευθύ οδηγουσών εις την εθνικήν του αποκατάστασιν.

Το Καταστατικόν του 1921 το συνταγμάτιον τούτο του Κυπριακού λαού υφίσταται κυρίαχον, ισχύον.

Επιμείνατε να εφαρμοσθή τούτο και ανασυνταχθή ούτως η εθνική μας πράξις και αρχίση μετά ζωής νέας και ενθουσιασμού ο ενωτικός μας αγών.

Αν αμελήσητε να πράξητε τούτο, Μακαριώτατε, και λοιπά έντιμα μέλη του εν λόγω λεγομένου διοικητικού συμβουλίου της οιονεί εθνικής οργανώσεως, ταχέως, πολύ συντόμως θα σας το επιβάλη ο λαός".

Η σύσκεψη του Διοικητικού Συμβουλίου της οργάνωσης της 2ας Μαΐου 1931 ήταν θυελλώδης. Όταν τέθηκε θέμα συζήτησης του σχετικού άρθρου της οργάνωσης, ώστε οι βουλευτές να είναι υπόχρεοι να ακολουθούν τις αποφάσεις της Οργάνωσης ο Μητροπολίτης Κιτίου είπε ότι δεν μπορούσε να συζητηθεί γιατί δεν υπήρχε η απαιτούμενη πλειοψηφία των μελών του Συμβουλίου.

Στο σημείο αυτό ο μαχητικότερος των παρισταμένων, ο ριζοσπάστης εθνικιστής όπως χαρακτηριζε τον εαυτό του, Σάββας Λοϊζίδης, αφού πήρε το λόγο είπε ότι επειδή οργάνωση αδυνατούσε να ακολουθήσει ριζοσπαστική πολιτική αποχωρούσε από αυτήν μαζί με τον Αντώνη Γεωργιάδη.

Τα ίδια είπε και ο Μητροπολίτης Κερύνειας Μακαριος Μυριανθέας, ο οποίος τελικά πείστηκε να αποσύρει την παραίτηση του.

Λεπτομέρειες για τη σύσκεψη έδινε η ίδια εφημερίδα στις 6 Μαΐου 1931:

" Το παρελθόν Σάββατον συνήλθεν εν τη Αρχιεπισκοπή η Κεντρική Συνέλευσις της Εθνικής Οργανώσεως. Προσήλθον εν όλω 19 μέλη εκ των 35. Πρώτον θέμα συζητήσεως ήτο πρότασις περί τροποποιήσεως του άρθρου 31 του Καταστατικού, ήτοι περί της σχέσεως των ελληνικών μελών του Νομοθετικού και της Εθνικής Οργανώσεως.

Ο κ. Παυλίδης εζήτησεν αναβολήν της συζητήσεως επί της προτάσεως ταύτης. Ο Π. Μητροπολίτης Κιτίου είπε ότι και διά τυπικόν λόγον δεν δύναται να συζητηθή η πρότασις διότι προς τροποποίησιν του Καταστατικού χρειάζεται να ψηφίσωσι τα 3/4 των μελών της οργανώσεως. Άλλοι ισχυρίσθησαν ότι χρειάζεται μία πλειοψηφία των 3/4 των αποτελούντων απαρτίαν παρόντων μελών.

Ο κ. Σάββας Λοϊζίδης παρετήρησεν ότι είναι αδιάφορος η τύχη της προτάσεως, διότι, είτε τροποποιηθή είτε μη το καταστατικόν, άλλαι σοβαρότεραι ασθένειαι της Οργανώσεως, την έχουν

καταδικάση εις θάνατον. Μεθ' ο ανέγνωσε την επομένην δήλωσιν απευθυνομένην προς την Α.Μ. τον Αρχιεπίσκοπον ως πρόεδον της Πολιτικής Οργανώσεως και απήλθε μετά του κ. Αντώνη Γεωργιάδη:

"Μακαριώτατε,

Ημείς οι υποφαινόμενοι, Μέλη της Κεντρικής Συνελεύσεως της Πολιτικής Οργανώσεως Κύπρου, επειδή μετά βαθείας λύπης παρατηρούμεν ότι η Πολιτική Οργάνωσις Κύπρου ένεκα του τρόπου συστάσεως της, του συστήματος εργασίας της και κυρίως ένεκα του ανομοιομόρφου των πολιτικών κατευθύνσεων των μελών της, αδυνατεί να ακολουθήση την ριζοσπαστικήν πολιτικήν, ήτις είναι η μόνη προς διεξαγωγήν πραγματικού εθνικού αγώνος, ενδεικνυομένη, διά ταύτα παρακαλούμεν όπως δεχθήτε την παραίτησιν μας, ως μελών της Πολιτικής Οργανώσεως Κύπρου.

Δηλούμεν δε ότι δεν θα παύσωμεν εργαζόμενοι διά το εθνικόν ζήτημα της νήσου μας. Τουναντίον πιστεύομεν ακραδάντως ότι ακολουθούντες την καθ' ημάς ορθήν πολιτικήν οδόν θα πράξωμεν πολύ καλλίτερον το εθνικόν μας καθήκον.

Εν Λευκωσία τη 2 Μαρτίου 1931

Μετά τιμής

ΣΑΒΒΑΣ ΛΟΙΖΙΔΗΣ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Λαβών τον λόγον ο Πανιερ. Μητροπολίτης Κυρηναίας εδήλωσεν ότι παραιτείται της Εκτελεστικής Αρχής της Οργανώσεως και διότι ως είναι αύτη συεγκεκροτημένη, δεν είναι ικανή να ασκήση ριζοσπαστικήν πολιτικήν και διότι και κοινοβουλευτικώς εξεταζομένου του πράγματος δεν επιτρέπεται εις αυτόν να παρακάθηται μεταξύ των διοικούντων την Οργάνωσιν, εφ' όσον η πλειοψηφία δεν ακολουθεί την υπ' αυτού υποστηριζομένην ριζοσπαστικήν κατεύθυνσιν.

Όλα σχεδόν τα παρόντα μέλη έλαβον τον λόγον και παρεκάλεσαν τον Μητροπολίτην Κυρηναίας να

αποσύρη την παραίτησιν του, δηλώσαντα ότι εάν εξηκολούθει ούτος επιμένων, ασφαλώς θα διελύετο η Οργάνωσις.

Κατόπιν μακράς συζητήσεως και αφού εδόθησαν υποσχέσεις περί αναδιοργανώσεως του σώματος, διά τροποποιήσεως του Καταστατικού, ο Άγιος Κυρηναίος επέισθη να αποσύρη την δήλωσιν παραίτησεως του.

Μετά τούτο η Οργάνωσις έθιξε ζητήματα τινά δευτερεύσης σημασίας και ανέβαλεν επ' αόριστον τας εργασίας της".

Η αποχώρησις των Λοϊζίδη και Γεωργιάδη και η απειλή του Μακαρίου Μυριανθέα ότι θα αποχωρούσε αποτέλεσε την αρχή της διάλυσης της Πολιτικής Οργάνωσις η οποία από από τη στιγμή αυτή άρχισε να πελαγοδέρνει χωρίς να παίρνει καμμιά ουσιαστικά απόφαση για δράση.

Αντίθετα ο Λοϊζίδης κινήθηκε στα παρασκήνια για προώθηση της άλλης οργάνωσις, της Εθνικής Ριζοσπαστικής Ένωσις Κυπρίων (ΕΡΕΚ) που θα εκδηλωνόταν σε λίγο καιρό και δημόσια.

Οι προσπάθειες του Λοϊζίδη είχαν τις ευλογίες του προξένου της Ελλάδας Αλέξη Κύρου ο οποίος σαν ενημερώθηκε σύστησε προσοχή στις ενέργειες τους.

Ταυτόχρονα ο Λοϊζίδης είχε εργασθεί στο παρασκήνιο και προετοίμασε και την έκδοση εκφραστικού οργάνου της Οργάνωσις

Εγραψε ο Λοϊζίδης στο βιβλίο του "Άτυχη Κύπρος" σελ. 29:

"Όταν πλέον η αγανάκτησις για το εθνικόν θέμα ωγκούτο και εγένετο κοινή συνείδησις η ανάγκη εμπράκτου αντιδράεως κατά της Βρετανικής αποικιοκρατίας και θετικής δρατηριότητος υπέρ της Ένωσεως, εκρίναμεν οι κατευθύνοντες την Μυστικήν Οργάνωσιν ότι έφθασεν η στιγμή εμφανίσεως και φανεράς πολιτικής κινήσεως της ΕΡΕΚ, με ιδίας θεμελιώδεις κατευθυντηρίους αρχάς και ίδιον δημοσιογραφικόν όργανον.

Μαζί με τον Ευαγόραν Παπανικολάου, που

προωρίζετο ως διευθυντής της εφημερίδος μας, επισκέφθημεν τον επίσης νεαρόν τότε πρόξενον της Ελλάδος Αλέξην Κύρου, που κάτι είχεν πληροφορηθή διά την κίνησιν μας.

Σοβαρός, μας ήκουσε με προσοχήν και μας εσύστησε σύνεσιν εις τας ενεργείας μας.

Επελέγησαν εξ όλων των Επαρχιών της Κύπρου πατριωτικάί προσωπικότητες που ανήκαν εις την Μυστικήν Οργάνωσιν και θα συνήρχοντο Οκτώβριον του **1931** εις Λευκωσίαν προς φανεράν εμφάνισιν της ΕΡΕΚ και των αρχών της.